

Cirkulärnr: 2004:20
Diariernr: 2004/0314
Handläggare: Anita Sundin
Sektion/Enhet: Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet
Datum: 2004-02-10
Mottagare: Kommunstyrelsen, Räddningsnämnd, Räddningstjänst-
förbund
Rubrik: Rengöring/sotning enligt lagen om skydd mot olyckor
Ersätter: 2004:12
Bilagor: 1 Nämndens beslut om delegering
2 Delegeringsbeslut

CIRKULÄR

Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet

2004-02-10

Kommunstyrelsen
Räddningsnämnd
Räddningstjänstförbund

Rengöring/sotning enligt lagen om skydd mot olyckor

Detta cirkulär ersätter cirkulär 2004:12

Allmänt

Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) och därtill hörande förordning (2003:789) trädde i kraft den 1 januari 2004. Med stöd av förordningen har Statens räddningsverk fastställt föreskrifter (SRVFS 2003:-11) om vilka objekt som omfattas av krav på rengöring-/sotning respektive brandskyddskontroll, med vilka intervall kontroll skall ske (kontrollfrister) samt vad kontrollen skall omfatta. Den nya lagen innebär inom sotningsområdet att kommunerna fortsättningsvis kommer att ha ansvaret för att bestämma fristerna för rengöring (sotningsfristerna). Vidare ger lagen kommunen rätt att efter ansökan medge att en fastighetsägare utför eller låter någon annan utföra rengöring-/sotning på den egna fastigheten om detta kan ske på ett från brandskyddssynpunkt be-tryggande sätt.

Med anledning av lagändringarna måste delegeringsordningen från ansvarig nämnd/ansvariga nämnder revideras.

Räddningsverket har som nämnts ovan fastställt föreskrifter om rengöring-/sotning och brandskyddskontroll. Verket kommer också senare att publicera allmänna råd och kommentarer i härtill hörande frågor. De allmänna råden är inte tvingande utan syftar främst till att ge viss allmän vägledning.

Kommunförbundet begränsar sig därför i det nedanstående till att främst be-handla de kommunala aspekterna på den nya lagstiftningen.

Lagen om skydd mot olyckor trädde som ~~framgått framgår~~ ovan i kraft den 1 januari 2004. Under år 2004 skall kommunerna ta fram kommunala hand-lingsprogram för det förebyggande arbetet och för räddningstjänsten. Kom-munerna skall dessutom meddela frister för rengöring (sotningsfrister). Det är därför möjligt att låta dessa frister ingå i det kommunala handlingsprogram-

met. Fram till dess kommunen fastställt de nya fristerna gäller de tidigare sotningsfristerna.

Fastighetsägarens ansökan om rätt till egenrengöring eller rätt till att låta någon annan utföra rengöring (dispens)

Kommunen får, efter ansökan från fastighetsägaren, medge att denne själv utför eller låter någon annan utföra rengöringen/sotningen på den egna fastigheten om rengöringen/sotningen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Vid prövning av om rengöringen/sotningen kan ske på ett betryggande sätt bör kommunen beakta risksituationen, förbränningsanläggningens komplexitet och den enskildes kunskap om förutsättningarna för uppgiften. jfr (prop.osition 2002/03:119 s.id 66).

När en fastighetsägare ansöker om att själv få utföra rengöring/sotning inom egen fastighet bör denne själv är bosatt bör kommunen ta särskild hänsyn till att fastighetsägaren normalt har viss kunskap om den egna anläggningens konstruktion och funktion samt har ett eget intresse av att rengöring/sotning sker på ett sätt som ger god brandsäkerhet. Denna utgångspunkt för kommunernas bedömning framgår också av Statens räddningsverks remissutgåva till allmänna råd och kommentarer om rengöring/sotning.

För de fall en fastighetsägare ansöker om att låta någon annan utföra rengöringen/sotningen bör kompetenskraven inte skilja sig från vad det gäller för de skorstensfejare som utför rengöring/sotning för kommunens räkning.

Fastighetsägarna har ett egenintresse av att rengöringen/sotningen sker med hänsyn tagen till brandskydd men även till eldningsekonomi. Det kan därför förväntas att de fastighetsägare som önskar att rengöra/sota själva kommer att efterfråga information och utbildning inom området. Kommunerna kan därför överväga att initiera sådan lokal utbildning till exempel i samarbete med t ex brandförsvarsförbund eller bildningsförbund. Enligt vad vi erfarit pharas-pla-neras sådan utbildning i några län.

Det kan inte uteslutas att antalet ansökningar inledningsvis blir betydande. Beslutet om dispens skall fattas av kommunen men kan delegeras till av kommunen anställd tjänsteman, t.ex. räddningschef. Det är också möjligt att begränsa delegeringen till att avse endast tillstyrkan och att avslag beslutas av nämnd.

Ansökan om att få rengöra själv bör innehålla följande uppgifter:

Fastighetsbeteckning

Fastighetens adress

Fastighetsägare

Personnummer

Vilket rengöringsobjekt som avses

Kompetens vad det gäller rengöring/sotning/rengöring

Ansökan om att låta någon annan behörig sotare utföra rengöring-
en/sotningen/rengöringen bör innehålla följande uppgifter:

Fastighetsbeteckning

Fastighetsägare

Sökandens namn (gäller då fastighetsägaren är juridisk person)

Vilket rengöringsobjekt som avses

Namn på den person eller det företag som skall utföra rengöringen/sotningen

Kompetenes vad gäller rengöring/sotning

Två exempel på kommunala beslut ges i bilaga 2.

Normalt är att dispenser gäller tills vidare men om kommunen begränsar gil-
tighetstiden för dispenser

~~Giltighetstiden för dispensen~~ bör tiden inte sättas för kort. ~~Efter dispensens~~
~~utgång återgår rengöringen/sotningen till kommunen.~~ Skulle det vid brand-
skyddskontroll syn eller vid tillsyn visa sig att rengöring inte skett på ett be-
tryggande sätt bör kommunen inte vidare medge att den enskilde fastighetsä-
garen utför ~~rengöringen/sotningen~~. Ett sådant återkallande av dispensen bör
baseras på ett beslut i nämnden som avser föreläggande eller förbud rörande
den aktuella eldningsanläggningen. Innan kommunen fattar beslut om återkal-
lelse av dispens skall fastighetsägaren ges möjlighet att ~~vidta~~ rättelse. Ett
beslut enligt lagen om skydd mot olyckor som fattas av en kommunal nämnd
eller någon som handlat på en kommuns vägnar, får överklagas hos länsstyrel-
sen.

Kommunen har inte rätt att ta ut avgift för att behandla fastighetsägarnas an-
sökan.

Delegering och samarbete

Enligt 3 kap. 11 § lagen om skydd mot olyckor skall en kommuns uppgifter
enligt lagen fullgöras av en eller flera nämnder. Eftersom kommunfullmäktige
bland annat beslutar om nämndorganisationen i kommunen skall kommun-
fullmäktige fatta beslut om vilken eller vilka nämnder som skall fullgöra de
uppgifter som ankommer på kommunen enligt lagen om skydd mot olyckor.

Delegering inom nämnd regleras i 6 kap. 33 § kommunallagen. Bestämmelsen
ger de kommunala nämnderna möjlighet att delegera den beslutanderätt som
ankommer på nämnderna till ett utskott, åt en ledamot eller ersättare eller åt en
anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller
en viss grupp av ärende, dock inte i de fall som avses i -6 kap. 34 § kommu-
nallagen. 34 § reglerar delegeringsförbudet rörande ärenden som avser verk-
samhetens mål, inriktning omfattning eller kvalitet, framställningar eller yt-
tranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av näm-
nden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats, ärenden som rör myn-
dighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller an-

nars av större vikt och vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter. En gemensam nämnd får även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna att besluta på nämndens vägnar.

Delegering inom nämnd används dels för att avlasta nämnden mindre viktiga ärenden, s.k. rutinärenden, dels för att möjliggöra en effektivare kommunal förvaltning med kortare beslutsvägar och snabbare handläggning. Samtliga beslut som fattas efter delegering från nämnden skall anmälas tillbaka till nämnden, detta för att nämnden skall få information, men också för att överklagandefrister skall börja löpa. Nämnden får besluta hur anmälan av delegeringsbeslut skall ske.

Räddningsnämnden eller motsvarande har tidigare i allmänhet delegerat vissa frågor till bl.a. räddningschefen och till skorstensfejarmästare. Dessa delegeringsordningar måste nu revideras för att stå i överensstämmelse med den nya lagen. I bilaga 1 ges några förslag på delegeringsbeslut. Förslagen gör inte anspråk på att vara fullständiga.

Enligt 3 kap. 12 § lagen om skydd mot olyckor kan kommunen helt eller delvis överlåta skötseln av sina uppgifter enligt lagen till en annan kommun, jfr prop. 2002/03:119 s. 112. Kommunens ansvar för verksamheten överläts inte, utan endast själva utförandet. Kommunen kan också efter överenskommelse med annan kommun delegera beslutanderätten till en person som är anställd i den andra kommunen, dock inte i sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen. Bestämmelserna i 6 kap. 24-27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut. Av kommunallagen följer att kommuner kan ha en gemensam organisation för uppgifterna enligt lagen om skydd mot olyckor. Den gemensamma organisationen för räddningstjänsten kan då utövas i en gemensam nämnd eller i ett kommunalförbund.

Uppdrag att besluta på en kommuns vägnar får enligt 3 kap 13 § lagen om skydd mot olyckor inte omfatta förelägganden eller förbud vid vite eller verkställande av åtgärd på den försumliges bekostnad.

Upphandling av sotningsentreprenader

Den tidigare bestämmelsen i räddningstjänstförordningen (till räddningstjänstlagen) att om att det i varje kommun skall finnas ett eller flera sotningsdistrikt finns inte i den nya ~~lagstiftningen~~. Kommunen kan således nu fritt välja antalet utförare och avtala hur verksamheten skall organiseras.

Upphandling av sotningsentreprenader skall upphandlas i konkurrens. Detta framgår av prop. ~~ositionen~~ 2002/03:119 s. ~~idan~~ 65 ~~ffoch~~ ~~följande~~. Av propositionens -text framgår att kommunala avtal om sotnings- och kontrolltjänster är underställda gemenskapsrättens principer om icke-diskriminering, likabehandling (inklusive principen om konkurrensutsättning), öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. Den tidigare bestämmelsen om annonsering i Post- och Inrikes Tidning finns inte i den nya förordningstexten.

Enligt dom 2003-03-05 i Länsrätten i Skåne län är sotning att anse som en sådan tredjemansupphandling som inte omfattas av bestämmelserna i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). En s.k tredjemansupphandling karakteriseras av att den upphandlande enheten varken betalar eller använder det som upphandlas men att det ingår i myndighetens uppgift att anskaffa varan eller tjänsten. Undantaget från LOU anses dock inte gälla om den upphandlande enheten betalar, t.ex. genom att erlægga s.k. årsarvode, eller på något annat sätt kan få stå för viss del av betalningen.

Nya sotningsfrister

Enligt förordningen om skydd mot olyckor (SFS 2003:789) skall kommunen meddela föreskrifter om hur ofta rengöring/sotning skall ske. Då kommunerna fastställer dessa frister är det lämpligt att dessa frister samordnas med fristerna för brandskyddskontrollen, för att möjliggöra att rengöring/sotning och kontroll genomförs vid samma tillfälle. Som exempel kan nämnas att om rengöringen/sotningen av en lokaleldstad i ett fritidshus skall sotas vart 4:e år kan den föreskrivna brandskyddskontrollen samordnas med den ordinarie rengöringen/sotningen när brandskyddskontrollen sker vart 8:e år. Möjligheten till samordning utesluter naturligtvis inte att fastighetsägaren kan välja att låta utföra brandskyddskontrollen ~~nr.~~ Vid annat tillfälle än det vid vilken rengöringen/sotningen sker.

Enligt förordningen skall de gamla sotningsfristerna gälla fram till dess att kommunen meddelat frister enligt den nya lagen. Med hänsyn till brandskyddskontrollen bör beslut om nya frister tas under år 2004.

Brandskyddskontroll

Brandskyddskontrollens s omfattning och med vilka intervall den skall genomföras framgår av Statens räddningsverks föreskrifter. Kommunerna har ansvar för brandskyddskontrollen.

Tidpunkten för den första kontrollen av brandskyddet skall enligt Räddningsverkets föreskrifter bestämmas av kommunen. Dock gäller att den första kontrollen skall ske senast före utgången av år 2006 om kontrollfristen för objektet är två år. Om kontrollfristen är fyra år skall den första kontrollen ske senast före utgången av år 2008. Om kontrollfristen är åtta år skall den första kontrollen ske före utgången av år 2012.

Taxan för den sotning som skett med stöd av räddningstjänstlagen har i allmänhet baserats på tidigare centrala överenskommelser mellan Svenska Kommunförbundet och Sveriges Skorstensfejarmästares Riksförbund (SSR). Då det inte finns någon sedan tidigare överkommen objektstid för den tillkommande brandskyddskontrollen är det fritt för varje enskild kommun att i den enskilda träffa överenskommelse och fatta beslut om ersättningen för denna kontroll. Vad det gäller kommunal tillsyn i stort gäller numera att ersättningen för detta baseras på nedlagd tid i det enskilda fallet. Det förefaller därför rimligt att samma principer tillämpas vad det gäller brandskyddskon-

trollen. Genom en sådan debiteringsprincip ges också fastighetsägaren möjlighet att bedöma det rimliga i kostnaden för brandskyddskontrollen.

Brandskyddskontrollen av eldningsanläggningar får fortsättningsvis endast utföras av personer med lägst teknikerutbildning eller skorstensfejarmästare. Inledningsvis kan det därför i några kommuner finnas brist på personer med lämplig utbildning för denna kontroll. Kommunerna bör därför så snart som möjligt kontakta skorstensfejarmästarna för att förvissa sig om att entreprenören har erforderlig kapacitet och kompetens för den föreskrivna arbetsuppgiften.

Några kommuner har tidigare tagit beslut om att skriva protokoll vid genomförd sotning. Förutsättningarna för detta beslut har nu ändrats och protokoll ingår numera som del i brandskyddskontrollen.

Kontrollbok

Enligt den tidigare räddningstjänstförordningen fanns ett krav på att kommunen skulle hålla ett register (s.k. kontrollbok) med uppgifter om de byggnader eller anläggningar där sotning skulle ske. Något sådant krav finns inte i den nya lagstiftningen eller i förordningen. Kommunerna har dock även fortsättningsvis ett ansvar för [rengöringen](#)/sotningen och behöver därför ha tillgång till någon form av register över rengöringen/sotningen och brandskyddskontrollen.

Imkanaler

Kravet på rengöring av imkanaler för bostadskök med stöd av räddningstjänstlagen faller bort [den](#) 1 januari 2004.

Inom ramen för funktionskontrollen av ventilationssystem (OVK) sker en återkommande besiktning av imkanaler i daghem, skolor och flerbostadshus. En- och tvåbostadshus med självdragsventilation eller enbart mekanisk frånluftsventilation omfattas dock inte av denna typ av besiktning.

Information till allmänheten

Den nya lagen antogs av riksdagen i november förra året och trädde i kraft vid årsskiftet. Tiden för centralt utarbetad information riktad till fastighetsägare har därför varit knapp. Kommunen kan därför behöva överväga att lokalt informera om de nya regler som gäller för [rengöringen](#)/sotningen.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Thord Eriksson, tfn 08-452 74 39, Anna Svensson, tfn 08-452 74 42, Harald Ljung tfn 08-452 74 44, Ulf Palm (juridik) tfn 08-452 79 81 och Ann Sofi Agnevik, tfn 08-452 75 40 ([juridik](#)).

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet

Anita Sundin

Bilagor

1 Nämndens beslut om delegering

2 Delegeringsbeslut